

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

śrīmadrāmāyaṇē vālmikīyē ādikāvyaē bālakāṇḍē

॥ *trīcatvāriṃśaḥ sargaḥ* ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ trīcatvāriṃśaḥ sargaḥ ॥

*bhagīrathasya tapasā tuṣṭēna śivēna gaṅgāṃ śīrasi dhārayitvā
tasyā bindusarōvarē tyāgastatra svātmānaṃ saptasu dhārāsu
saṃvibhajya bhāgīrathyā bhagīrathamānugamya
tatpitṛṇāmuddharaṇaṃ ca*

*dēvadēvē gatē tasmin
sō'nguṣṭhāgranipīditām |
kṛtvā vasumatīṃ rāma
vatsaraṃ samupāsata ॥ 1.43.1 ॥*

*atha saṃvatsarē pūrṇē
sarvalōkanamaskṛtaḥ |
umāpatiḥ paśupati
rājānamidamabravīt ॥ 1.43.2 ॥*

*prītastē'haṃ naraśrēṣṭha
kariṣyāmi tava priyam |
śīrasā dhārayiṣyāmi
śailarājasutāmaham ॥ 1.43.3 ॥*

tatō haimavatī jyēṣṭhā
 sarvalōkanamaskṛtā |
 tadā sātimahadrūpaṃ
 kṛtvā vēgaṃ ca duḥsaham || 1.43.4 ||

ākāśādapatad rāma
 śivē śivaśirasyuta |
 acintayacca sā dēvī
 gaṅgā paramadurdharā || 1.43.5 ||

viśāmyahaṃ hi pātālaṃ
 srōtasā gr̥hya śaṅkaram |
 tasyāvalēpanaṃ jñātvā
 kruddhastu bhagavān haraḥ || 1.43.6 ||

tirōbhāvayituṃ buddhiṃ
 cakrē trinayanastadā |
 sā tasmin patitā puṇyā
 puṇyē rudrasya mūrdhani || 1.43.7 ||

himavatpratimē rāma
 jaṭāmaṇḍalagahvarē |
 sā kathañcinmahīṃ gantuṃ
 nāśaknōd yatnamāsthitā || 1.43.8 ||

naiva sā nirgamaṃ lēbhē
 jaṭāmaṇḍalamantataḥ |
 tatraivābabhramad dēvī
 saṃvatsaragaṇān bahūn || 1.43.9 ||

tāmapaśyat punastatra
 tapaḥ paramamāsthitaḥ |
 sa tēna tōṣitaścāsī -
 datyantam raghunandana || 1.43.10 ||

visasarja tatō gaṅgāṃ
 harō bindusaraḥ prati |
 tasyāṃ viṣṛjyamānāyāṃ
 sapta srōtāṃsi jajñirē || 1.43.11 ||

hlādinī pāvanī caiva
 nalinī ca tathaiva ca |
 tisraḥ prācīm diśam jagmu -
 rgaṅgāḥ śivajalāḥ śubhāḥ || 1.43.12 ||

sucakṣuścaiva sītā ca
 sindhuścaiva mahānadī |
 tisraścaitā diśam jagmuḥ
 pratīcīm tu diśam śubhāḥ || 1.43.13 ||

saptamī cānvagāt tāsāṃ
 bhagīratharathaṃ tadā |
 bhagīrathō'pi rājarṣi -
 divyaṃ syandanamāsthitaḥ || 1.43.14 ||

prāyādagrē mahātējā
 gaṅgā taṃ cāpyanuvrajat |
 gaganācchaṅkaraśira -
 statō dharaṇimāgatā || 1.43.15 ||

asarpata jalaṃ tatra
 tīvraśabdapuraskṛtam |
 matsyakacchapasāṅghaiśca
 śiṃśumāragaṇaistathā || 1.43.16 ||

patadbhiḥ patitaiścaiva
 vyarōcata vasundharā |
 tatō dēvarṣigandharvā
 yakṣasiddhagaṇāstathā || 1.43.17 ||

vyalōkayanta tē tatra
 gaganād gāṃ gatāṃ tadā |
 vimānairnagarākārai -
 rhayairgajavaraistadā || 1.43.18 ||

pāriplavagatāścāpi
 dēvatāstatra viṣṭhitāḥ |
 tadadbhutamimaṃ lōkē
 gaṅgāvataramuttamam || 1.43.19 ||

didṛkṣavō dēvagaṇāḥ
 samīyuramitaujaśaḥ |
 sampatadbhiḥ suragaṇai -
 stēṣāṃ cābharaṇaujasā || 1.43.20 ||

śatādityamivābhāti
 gaganam gatatōyadam |
 śiṃśumārōragagaṇai -
 rmīnairapi ca cañcalaiḥ || 1.43.21 ||

vidyudbhiriva vikṣiptai -
 rākāśamabhavat tadā |
 pāṇḍuraiḥ salilōtpīḍaiḥ
 kīryamāṇaiḥ sahasradhā || 1.43.22 ||

śāradābhrērivākīrṇaṃ
 gaganam haṃsasamplavaiḥ |
 kvacid drutataram yāti
 kuṭilaṃ kvacidāyatam || 1.43.23 ||

vinataṃ kvacidudbhūtaṃ
 kvacid yāti śanaiḥ śanaiḥ |
 salilēnaiva salilaṃ
 kvacidabhyāhataṃ punaḥ || 1.43.24 ||

muhurūrdhvapathaṃ gatvā
 papāta vasudhāṃ punaḥ |
 tacchaṅkaraśirōbhraṣṭaṃ
 bhraṣṭaṃ bhūmitalē punaḥ || 1.43.25 ||

vyarōcata tadā tōyaṃ
 nirmalaṃ gatakalmaṣam |
 tatrarṣigaṇagandharvā
 vasudhātalavāsinaḥ || 1.43.26 ||

bhavāṅgapatitaṃ tōyaṃ
 pavitramiti pasṛśuḥ |
 śāpāt prapatitā yē ca
 gaganād vasudhātalam || 1.43.27 ||

kṛtvā tatrābhiṣēkaṃ tē
 babhūvurgatakalmaṣāḥ |
 dhūtapāpāḥ punastēna
 tōyēnātha śubhānvitāḥ || 1.43.28 ||

punarākāśamāviśya
 svān lōkān pratipēdirē |
 mumudē muditō lōka -
 stēna tōyēna bhāsvatā || 1.43.29 ||

kṛtābhiṣēkō gaṅgāyāṃ
 babhūva gatakalmaṣāḥ |
 bhagīrathō hi rājarṣi -
 divyaṃ syandanamāsthitaḥ || 1.43.30 ||

prāyādagrē mahārāja -
 staṃ gaṅgā pṛṣṭhatō'nvagāt |
 dēvāḥ sarṣigaṇāḥ sarvē
 daityadānavarākṣasāḥ || 1.43.31 ||

gandharvayakṣaprarāḥ
 sakinnaramahōragāḥ |
 sarpāścāpsarasō rāma
 bhagīratharathānugāḥ || 1.43.32 ||

gaṅgāmanvagaman prītāḥ
 sarvē jalacarāśca yē |
 yatō bhagīrathō rājā
 tatō gaṅgā yaśasvinī || 1.43.33 ||

jagāma saritāṃ śrēṣṭhā
 sarvapāpaprāṇāśinī |
 tatō hi yajamānasya
 jahnōradbhutakarmanāḥ || 1.43.34 ||

gaṅgā samplāvayāmāsa
 yajñavāṭaṃ mahātmanaḥ |
 tasyāvalēpanaṃ jñātvā
 kruddhō jahvaśca rāghava || 1.43.35 ||

apibat tu jalaṃ sarvaṃ
 gaṅgāyāḥ paramādbhutam |
 tatō dēvāḥ sagandharvā
 ṛṣayaśca suvismitāḥ || 1.43.36 ||

pūjayanti mahātmānaṃ
 jahnuṃ puruṣasattamaṃ |
 gaṅgāṃ cāpi nayanti sma
 duhitṛtvē mahātmanaḥ || 1.43.37 ||

tatastuṣṭō mahātējāḥ
 śrōtrābhyāmasṛjat prabhuḥ |
 tasmājjahvasutā gaṅgā
 prōcyatē jāhnavīti ca || 1.43.38 ||

jagāma ca punargaṅgā
 bhagīratharathānugā |
 sāgaram cāpi samprāptā
 sā saritpravarā tadā || 1.43.39 ||

rasātaḥ rasāmupāgacchat

siddhyarthaṃ tasya karmaṇaḥ |

bhagīrathō'pi rājarṣi -

rgaṅgāmādāya yatnataḥ || 1.43.40 ||

pitāmahān bhasmakṛtā -

napaśyad gatacētanaḥ |

atha tadbhasmanāṃ rāśiṃ

gaṅgāsalilamuttamam |

plāvayat pūtapāpmānaḥ

svargaṃ prāptā raghūttama || 1.43.41 ||

|| ityārṣe śrīmadrāmāyaṇe vālmikīye ādikāvye

bālakāṇḍe tricatvāriṃśaḥ sargaḥ ||